1 STROJNO UCENJE

1.1 Problemski prostor, ocenjevanje znanja

1.2 EVALVIRANJE HIPOTEZ

Pomembni kriteriji:

- konsistentnost hipotez z primeri (ucnimi)
- splosnost (tocnost za nevidene primere)
- razumljivost hipotez

TP=true positive, TN-true negative, FP-false positive (napaka 1. tipa), FN-false negative (napaka 2. tipa)

Klasifikacijska tocnost = $\frac{TP+TN}{TP+TN+FP+FN} = \frac{TP+TN}{N}$ Obcutljivost/senzitivnost = $TPR = \frac{TP}{TP + FN}$

1.3 Gradnja odlocitvenih dreves

Za koliko se entropija zmanjsa po delitvi z Atributom A:

Informacijski prispevek: $Gain(A) = I - I_{res}(A)$, I=H(C)

 $I_{\text{res}} = -\sum_{v_i \in A} p_{v_i} \sum_{c} p(c|v_i) \log_2 p(c|v_i)$

Razmerje inofrmacijskega prispevka atributa A:

 $IGR(A) = \frac{Gain(A)}{H(A)}$

1.3.1 TDIDT (Top down induction decision tree) algoritem

Pozresen algoritem, ki lokalno izbira najbolsi atribut.

- kratkoviden algoritem

1.3.2 BINARIZACIJA ATRIBUTOV

Aleternativa za resevanje problematike z vecvrednostnimi atributi: Strategije (za primer $B = \{Y, G, R, B\}$):

- [{Y},{R,G,B}] (one-vs-all)
- [{Y,R},{G,B}]
- vpeljava bianrnih atributov za vsako barvo

Primer $B = \{Y, G, R\}$, konstruiramo 3 nove binarne atribute:

barva	Y	G	R
Y	1	0	0
$G \rightarrow$	0	1	0
R	0	0	1

Prednost: manjse vejanje drevesa.

1.4 Ucenje iz sumnih podatkov (rezanje)

tocnost t...verjetnost pravilnosti klasifikacije

napaka e ... 1 – t

relativna frekvenca $p = \frac{n}{N}$

m-ocena $p = \frac{n + p_a * m}{N + m}$

m... koliko zaupam apriorni verjetnosti

p_a apriorna verjetnost (domenski ekspert lahko pove)

Laplacova ocena verjetnosti $p = \frac{n+1}{N+k}$

k...stevilo vseh moznih razredov

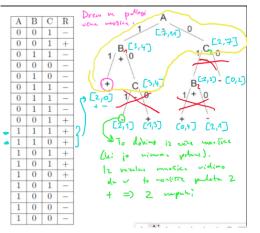
1.4.1 REP (REDUCED ERROR PRUNNING)

Dela dobro ce imamo veliko rezalno mnozico.

Obicajno uporabljamo relativno frekvenco za ocenjevanje verjet-

 $G(v) = \# napak_T - \# napak_T$

 $G(v) \ge 0 \Rightarrow$ rezemo podrevo

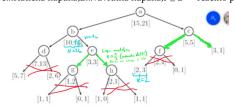

e(C) = 3 $e_T = 2 + 3 = 5$

 $G(C) = 5 - 3 = 2 \ge 0 \rightarrow \text{rezemo}$

1.4.2 MEP (MINIMAL ERROR PRUNNING)

e...staticna napaka,E...vzvratna napaka, $e \le E \rightarrow$ rezemo poddrevo

$$e_L(d) = 1 - t = 1 - \frac{13+1}{20+2} = 0.363$$

$$E_L(d) = 12/20 \cdot e_L(d_l) + 8/20 \cdot e_L(d_d) = \frac{12}{20} \cdot (1 - \frac{7+1}{12+2}) + \frac{8}{20} (1 - \frac{13+1}{20+2})$$

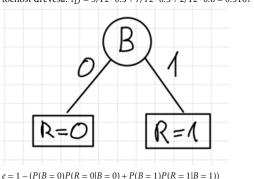
1.5 Ocenievanie uspesnosti modelov

tocnost t ... verjetnost pravilnosti klasifikacije Laplacova ocena verjetnosti $p = \frac{n+1}{N+k}$

k...stevilo vseh moznih razredov

 $t_{L1} = \tfrac{2+1}{3+3} = 0.5, \, t_{L2} = \tfrac{4+1}{7+3} = 0.5, \, t_{L3} = \tfrac{2+1}{2+3} = 0.6$ tocnost drevesa: $t_D = 3/12 \cdot 0.5 + 7/12 \cdot 0.5 + 2/12 \cdot 0.6 = 0.5167$

1.6 OBRAVNANVA MANKAJOCIH ATRIBUTOV, NAVINI BAYESOV KLASI-FIKATOR

1.6.1 NAIVNI BAYES

Ce poznamo razred, kam klasificiramo ce nepoznamo atributov:

Klasifikator:
$$\operatorname{argmax}_{c \in C} P(c) \prod_{i=1}^{n} P(x_i|c)$$

c...razred, x_i ...atributi

Verjetnost::

$$P(C = c | x_1, ..., x_n) = \frac{P(C = c)P(X_1 = x_i | C = c)P(X_2 = x_j | C = c) ...}{P(X_1 = x_i)P(X_2 = x_j) ...}$$

Primer moski: visina ≥ 175 , teza ≥ 65 , spol = M

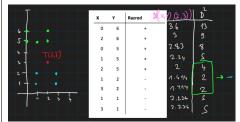
$X \backslash Y$	Razred A	Razred B	
p_a	$P(A) = \frac{2}{3}$	$P(B) = \frac{1}{3}$	
spol	P(M A)	P(M B)	
visina	$P(V \ge 175 A)$	$P(V \ge 175 B)$	
teza	$P(T \ge 65 A)$	$P(T \ge 65 B)$	
$P(y) \prod_{i=1}^{n} P(x_i y)$	•••		

1.6.2 Nomogragmi

Ciljni razred $C = c_T$

$$X_{X_i=x_j} = \ln \left(\frac{P(X_i=x_j|C=c_T)}{P(X_i=x_j|C=\overline{c_T})} \right)$$

1.7 K-najblizjih sosedov

2 Vrste ucenja

2.1 NADZOROVANO UCENJE (SUPERVISED LEARNING)

Ucni primeri so podani/oznaceni kot vrednosti vhodov in izhodov.

 $(\vec{x}_1, \vec{y}_1), (\vec{x}_2, \vec{y}_2), \dots, (\vec{x}_N, \vec{y}_N)$

 $\vec{x_i}$... atributi, $\vec{y_i}$... ciljna spremenljivka

Locimo dve vrsti problemov:

- 1. Klasifikacijski problemi yi diskretna
- 2. Regresijski problemi y_i zvezna

2.1.1 Lokalno utezena regresija

$$h(\vec{x}_{?}) = \frac{\sum_{i=1}^{k} w_{i} \cdot f(\vec{x}_{i})}{\sum_{i=1}^{k} w_{i}}, w_{i}(d)...ut$$

A	В	С	dolžina	d(xiixi)	Wi	Wi-f(~	<u>i)</u>
0	0	0	9	4	415	915	
0	0	0	10	4	115	2_	
0	1	1	9	2_	413	3	1. () S. w f (x)
0	2	0	12	2	113	4	N(x2) = 12
0	2	1	12	1	112	6	2 ".
1	0	0	12	3	1/4	3	1131
1	0	0	15	3	114	15/4	$h(x_1) = \frac{\sum_{j=1}^{N} w_{i,j}(x_1)}{\sum_{j=1}^{N} \frac{w_{i,j}(x_2)}{2x_2}} = \frac{\sum_{j=1}^{N} w_{i,j}(x_2)}{\sum_{j=1}^{N} \frac{w_{i,j}(x_1)}{2x_2}} = M.353$
1	1	1	11	1	112	11/2	15
1	1	1	15	1	112	15/2	
1	1	1	9	1	112	912	
1	2	0	9	1	112	512	
1	2	1	12	0	1	12	
					76	1111	•
kalno u	uteženo reg	resijo želi	mo napove	dati dolžino po	ostrvi z at		$=\{A=1,B=2,C=1\}$. Pri izračunu uporabi
Manhat	tansko razd	alio za m	erienie razo	fali.			

2.1.2 REGRESIISKA DREVESA

Linearna regresija je poseben primer regresijskega drevesa. V listih regresijskega drevesa vcasih napovemo kar povprecno

2.2 Nenadzorovano ucenje (unsupervised learning)

Ucni primeri niso oznaceni (nimajo ciljne spremenljivke), ucimo se vzorcev v podatkih, (npr. grucenje)

2.2.1 HIERARHICNO GRUCENJE

Poveze po podobnosti med primeri, primer zacne kot samostojna gruca, na koncu vsi primeri pripadajo eni gruci

Dendrogram: drevo, ki predstavlja grucenje.

Single-linkage: povezava med grucami je najkrajse razdalje med primeroma iz razlicnih gruc.

Complete-linkage: povezava med grucami je najdaljsa razdalja med primeroma iz razlicnih gruc.

Average-linkage: povezava med grucami je povprecna razdalja med primeroma iz razlicnih gruc.

2.2.2 K-MEANS

- 1. V prostor dodamo k centroidov, ki predstavljajo gruce.
- 2. Izracunamo ketri centroid je najblizji vsakemu primeru.
- 3. Izracunamo nove centre gruc = $\frac{1}{|G|} \sum_{i \in C} x_i$
- 4. Ponovimo korake 2 in 3 dokler se centri ne premaknejo.

2.3 Spodbujevalno ucenje - reinforcement learning

Inteligentni agent se uci iz zaporedja nagrad in kazni

2.4 Ocenjevanje ucenja

2.4.1 Precno preverianie

Poseben primer veckratnega ucenja in testiranja

k-kratno precno preverjanje

- · celo ucno mnozico razbij na k disjunktnih podmnozic
- za vsako od k podmnozic:
- uporabi mnozico kot testno mnozico
- uporabi preostalih k-1 mnozic kot ucno mnozico
- · povpreci dobljenih k ocen tocnosti v koncno oceno

Pri precnem preverjanju uporabimo vse podatke za testiranje in

Metoda **leave one out** je poseben primer precnega preverjanja Imamo dve hipotezi A in B. Izkase se, da A bolje napoveduje na ucnih podatkih B pa na testnih. Potem je B verjetno boljsa hipoteza.

3 Preiskovanie

NEINFORMIRANI PREISKOVALNI ALGORITMI

- 3.1.1 ISKANIE V SIRINO
- 3.1.2 ISKANJE V GLOBINO

Izboljsave:

· Iskanje s sestopanjem

· depth-limited-search (vnapej definiramo globino l (dolocimo preko domenskega znanja))

3.1.3 ITERATIVNO POGLABLJANJE

problem gobinsko omejenega iskanja -> nastavitev meje l Mejo l postopoma povecujemo za 1, dokler ne najdemo resitve.

- popolnost: Da optimalnost: Da
- casovna zahtevnost $O(b^d)$
- prostorska zahtevnost O(bd)

Boljse od iskanja v globino/sirino

3.1.4 DVOSMERNO ISKANJE

Ideja: pognati vzporedni iskanji od zacetka do cilja in od cilja do zacetka.

Motivacija:

Implemenatcija dvosmernega iskanja

- · ciljno vozlisce mora biti znano
- · originalni problemski prostor preslikamo v dvosmerni prosto stanj E1, E2 dosegljiv iz E in S1,S2,S3 dosegljiv iz S (S,E) -> (S1, E1), (S1, E2), (S2, E1), (S2, E2)... Vozlisce (Si, Ei) je v dvosmernem prostur ciljo vozlisce ce velja E=S (soda dolzina na isto mesto pridemo iz obeh strani) ali S->E (liha pot sosednja)

3.1.5 CENOVNO - OPTIMALNO ISKANJE

- · posplositev iskanja v sirino (iskanje v sirino je optimalno, ce so cene vseh povezav enake 1)
- · dijkstra basically (sam do zadnga noda)
- https://stackoverflow.com/a/14587449

3.2 Informirani preiskovalni algoritmi

3.2.1 HEVRISTICNO PREISKOVANJE

ideja: preiskovanje usmerjamo z dodatnim znanjem (ocenitven funcija za obetavnost vozlisca)

hevristika je ocenitvena funkcija za obetavnost vozlisca

- optimisticna/dopustna: $h(n) \le h^*(n)$ (h^* je optimalna ocena)
- optimalna: $h(n) = h^*(n)$
- pesimisticna: $h(n) \ge h^*(n)$

3.2.2 POZRESNO PREISKOVANJE/ GREEDY BEST-FIRST SEARCH

h(n) hevristicna ocena

vrednotenje vozlisca f(n) = h(n) hevristicna ocena ... npr manhattan distance (zracna razdalja)

- popolnost (ali najde vedno resitev): Ne
- optimalnost: Ne
- casovna zahtevnost $O(b^m)$, kjer je m najvecja globina drevesa

A* is informed version of dijkstra (uses heuristics and pg) Vozlisca vrednotimo: f(n) = g(n) + h(n)

g(n) cena poti do n (znano),

h(n) cena od n do najblizjega cilja (ocena)

prioritetna vrsta (max glede na f(n)) Basically dijkstra + h(n) (A* is basically an informed variation of Dijkstra.)

- popolnost: Da (ce ustreza pogoju dopustnosti)
- optimalnost: Da (ce ustreza pogoju dopustnosti)
- casovna zahtevnost $O(b^m)$, kjer je m najvecja globina drevesa

3.2.4 IDA* (Iterative deepening A*)

DFS with heuristics and iterative bound (value)

- podane so vrednost f(n) (= g(n) + h(n)) vozlišč simuliraj preiskovanje z IDA* nenerirana vozlišča Tell ridin vocassa 1. lieracija, meja=1: a/1, b/2, c/1, t/1, j/3, g/2 2. lieracija, meja=2: a/1, b/2, d/10, e/10, e/1, t/1, j/3, g/2, k/4 3. lieracija, meja=3: a/1, b/2, d/10, e/10, c/1, t/1, j/3, l/4, g/2, k/4 4. lieracija, meja=4: a/1, b/2, d/10, e/10, c/1, t/1, j/3, l/4

Ucinkovitost

- neucinkovit ce vozlisca raznolika f(n)
- · prednost: ne hrani vec vseh vozlisc kot A*
- · optimalen: ce razvija v prioritetnem vrsntem redu, h(n) mora biti monotona|konsistentna (h(n) skos pada) (posledicno tudi dopustna)

$$h(n) \le c(n, n') + h(n')$$

(h naslednjega vozlisca manjsi ker je blizji cilja)

monotona \rightarrow dopustna (proti primer h(n) = 0)

3.2.5 Kakovost hevristicnih funkcij

ſ	7	2	4	
Γ	5		6	
ſ	8	3	1	

Primer igra 8 ploscic

-h₁: stevilo ploscic ki niso na pravem mestu (8)

-h₂: vsota manhattanskih razdalj ploscic do pravega mesta(3+1+2+2+2+3+3+2=18)

Kakovost h ocenimo z:

- stevilom generirarnih vozlisc
- z efektivnim faktorjem vejanja (koliko vozlisc N je algoritem generiral da je na globini d nasel resitev)

	število generiranih vozliši		vozlišč	efektivni faktor vejanja		
Globina	IDS	A*(h₁)	A*(h ₂)	IDS	A*(h₁)	A*(h ₂)
2	10	6	3	2,45	1,79	1,79
4	112	13	12	2,87	1,48	1,45
6	680	20	18	2,73	1,34	1,30
8	6384	39	25	2,80	1,33	1,24
10	47127	93	39	2,79	1,38	1,22
12	3644035	227	73	2,78	1,42	1,24
14	?	539	113	?	1,44	1,23
16	?	1301	211	?	1,45	1,25
18	?	3056	363	?	1,46	1,26
20	?	7276	676	?	1,47	1,27
22	?	18094	1219	?	1,48	1,28
24	?	39135	1641	?	1,48	1,26

Vidimo $h_2(n) \ge h_1(n) \forall n$ pravimo h_2 **dominira** h_1

3.3 Lokalno preiskovalni algoritmi

3.3.1 PLEZANIE NA HRIB

Ne pomnemo poti do cilja, ampak samo trenutno stanje Koristni v primerih:

- ce nas zanima samo kakovost resitve (in ne pot do cilja)
- resevanje optimizacijskih problemov (kjer je podana kriterijska funkcija za oceno kakovosti resitve)

Prednosti:

majhna poraba prostora

Primer 4 kraljice na sahovnici - kriterijska funkcija: maksimiziramo - (minus) stevilo kraljic, ki se medsebojno napadajo

Tezave:

- lokalni maksimumi
- "rame, plaote" (kriterijska funkcija konstantna vrednost)
- · grebeni (za plezanje navzgor je potreben sestop po pobocju grebena)

Resevanje iz lokalnih maksimumov:

- · koraki vstran: ce ima naslednje stanje isto vrednost kriterijske funkcie, dovolimo premik v to stanje
- stohasticno plezanje na hrib: iz mnozice boljsih stanj, verjetnostno izberemo naslednje stanje (pri cemer upostevamo da imajo boljsa stanja vecjo verjetnost izbora)
- nakljucni ponovni zagon: veckrat pozeni plezanje na hrib iz nakljucnih stanj dokler ne najdes resitve

3.3.2 Simulirano ohlajanje

algoritem ki izvira iz metalurgije (ko je jeklo tekoce, so molekule v njem bolj gibljive; ko se ohlaja se strjuje in molekuele se umirjajo) Analogija:

generiramo nakljucne sosede trenutnega stanja

- ce najdemo boljse stanje ga izberemo
- ce najdemo slabse stanje, ga izberemo z doloceno verjetnostjo
- verjetnost izbire neoptimalnega stanja s casom pada (nizanje temperature)

3.3.3 Lokalno iskanje v snopu

Algoritem:

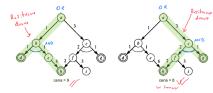
- v spominu hrani k aktualnih stanj namesto enega
- izberi k optimalnih stanj od sosedov aktualnih stanj
- ponavaljaj do ustavitnega pogoja

3.4 PREISKOVANJE GRAFOV AND/OR, NEDETERMINISTICNO OKOLJE Pomagajo resevati probleme z dekompozicijo na manjse prob-

leme Uporabnost:

- princip deli in vladaj
- · iskanje v nedeterministicnih okoljih
- igre med dvema nasprotnikoma s popolno informacijo (sah, dama)
- ekspertno resevanje problem

Primer graf dekompozicja v dva manjsa problema skozi g in f Resitveno drevo je resitev AND/OR grafov

- posplositev A* na grafe AND/OR
- popoln in optimalen

 h(n) ne precenjuje dejanske cene do

F(N)... ocena za usmerjanje preiskovanja H(N)... dinamicna hevristicna ocena Postopek:

- Razvij najcenejse vozlisce
 - ce list in koncno (oznaci), preveri 3. korak, nadaljuj v 1.
 - ce list in ni koncno (oznaci) vrednost vozlisca = ∞
- Posodobi vse predhodnike
 - v AND starsih, cena starsa = \sum sinov + povezava v
- v OR starsih, cena starsa = min(sinovi) + povezava v
- 3. Koncaj ko obstaja pot od zacetnega vozlisca, po kateri v AND vozliscih po vseh sinovih prides do cilja, v OR vozliscih v vsaj

3.4.2 Preiskovanje v nedeterministicnem okolju:

Nedeterministican akcija - ista akcija lahko obrodi razlicna ciljna Do resitve ni vec poti temvec drevesa (uporbljamo AND/OR grafe)

Vozsilca OR mozne akcije, vozlisca AND vejanja v mozna stanja, ki so rezultat nedeterministicnih akcij

3.5 Preiskovanje brez informacij o stanju

Okolja smo razdelili na transparent (agent lahko zazna popolno informacija) in netransparentna (brez informacije o stanju) Kej ce imamo opravka z netraspranetim okoljem?

- izvajamo preiskovanje prostora verjetnih stanj in ne prostora dejanskih stanj
- izvajamo s postokopom omejevanja moznozsti kandidatnih stanj

3.6 IGRANJE IGER

3.6.1 Predstavitev problema

3.6.2 ALGORITEM MINIMAX

- m globina - b

3.6.3 REZANIE ALFA-BETA

4 PLANIRANIE

plan zaporedje akcij, ki pripelje od zacetnega do koncnega stanja

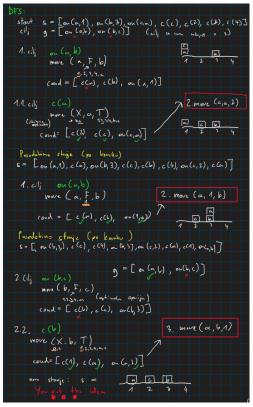
4.1 Planiranje s sredstvi in cilji (STRIPS)

Agentu opisemo svet in postavimo fizikalne omejitve. Ne zagotovalja optimalne resitve, obravnavamo le en cilj naenkrat (ko ga dosezemo, se lahko ostali izgubijo) = Sussmanova anomalija Akcija move(X, From, To)

- pogoj: $cond=[clr(X), on(X,F), clr(T)] \rightarrow pogoji za izvajanje ak-$
- poz. ucinki: $adds=[on(X, T), clr(F)] \rightarrow nova stanja,$
- neg. ucinki: dels=[on(X, F), clr(T)] → izbrisana stanja,
- omejitve: constr=[F ≠ T, X≠ F, X≠ T, block(X)] → omejitve akcij (fizikalne omejitve),

Algoritem:

- 1. Izberi se neresen cilj iz mnozice CILJEV
- 2. Izberi akcijo, ki izbrani cilj doda v stanje
- 3. Omogoci izbrano akcijo (izpolni pogoje)
- 4. Izvedi akcijo (ki izopolni najvec pogojev) 5. Ce obstajajo nereseni cilji \Rightarrow 1.
- Primer dfs, zlaganje kock

4.2 Planiranje z regresiranjem ciljev (STRIPS)

Resitev za sussmanovo anomalijo

Zacnemo v ciljih, regresiramo do zacetka ($G_i \subset S_0$):

- 1. $G_{i+1} = G_i \cup \operatorname{cond}(A) \operatorname{adds}(A)$
- 2. **POGOJ**: $G_i \cap \text{dels}(A) = \emptyset$
- 3. Preveri da ni protislovja (npr. $G_{i+1} = [on(b,c),...,c(c)...]$)

PRIMER:

- \rightarrow zactno_stanje = [on(a,1), on(b,a), c(b), on(c,3), c(c)]
- \rightarrow hocemo da zacetno_stanje $\subset G_i$
- 1. $G_0 = [on(a,b), on(b,c)]$
 - on(a,b): $A_0 = move(a, From, b)$
 - From = 1

 - POGOJ: $G_0 \cap \text{dels}(A_0) = \emptyset \checkmark$
- $G_1 = [on(a,b), on(b,c), c(a), c(b), on(a,1)]-[c(1), on(a,b)] \checkmark$
- 2. $G_1 = [on(b,c),c(a),c(b),on(a,1)]$
 - c(a): $A_1 = move(X, a, To)$
 - X = c, To = 2
 - POGOJ: $G_1 \cap \text{dels}(A_1) = \emptyset \checkmark$
 - $G_2 = [on(b,c),c(a),c(b),on(a,1),c(c),c(2),on(c,a)]$ $-[c(a), on(c,2)] \times (protislovje)$
 - on(b,c): $A_2 = move(b, From, c)$
 - From = 3
 - POGOJ: $G_2 \cap \text{dels}(A_2) = \emptyset \checkmark$
 - $G_2 = [on(b,c),c(a),c(b),on(a,1),c(c),c(b),on(b,3)] \checkmark$
- 3. $G_2 = ...$

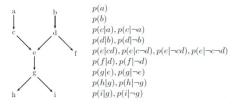
4.3 RAZPOREJANJE OPRAVIL (PDDL)

5 SKLEPANJE

5.1 Bayesovske mreze

Baye. mreza = Usmerjen graf, kjer so podane zahtevane verjetnosti:

- Za vozlisca brez starsev verjetnosti $P(v_i)$
- · Za vozlisca z starsi pogojne verjetnosti vseh kombinacij starsev

Pravila verjetnostnega sklepanja:

- 1. **Konjunkcija**: $P(X_1 X_2 | C) = P(X_1 | C)P(X_2 | X_1 C)$
- 2. Gotov dogodek: $P(X \mid ... X ...) = 1$
- 3. Nemogoc dogodek: $P(X \mid ... \overline{X}...) = 0$
- 4. Negacija: $P(\overline{X} \mid C) = 1 P(X \mid C)$
- 5. Ce je Y naslednik od X in je Y vsebovan v pogojnem delu: $P(X \mid YC) = P(X \mid C) \cdot \frac{P(Y \mid XC)}{P(Y \mid C)}$
- 6. Ce pogojni del ne vsebuje naslednika od X:
- (a) ce X **nima** starsev: P(X | C) = P(X), P(X) je podan
- (b) ce ima X starse S: $P(X \mid C) = \sum_{S \in P_X} P(X \mid S)P(S \mid C)$
- 7. Iz 6b zgoraj: $P(i \mid gc) = P(i \mid g)$